

ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ.

ΥΠΟ
Μ. Σ. ΛΕΛΕΚΟΥ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ παρὰ τῇ Καπνικαρῆα.

1852.

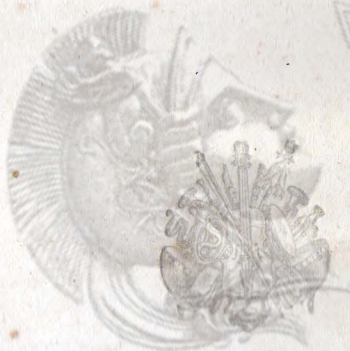
LEL

ΔΗΜΟΤΙΚΗ

ΑΙΤΟΛΟΓΙΑ

ΠΡΟΣ

Μ. Σ. ΒΕΛΕΚΟΥ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΝ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ.

Κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς

1853.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΑ.

ΤΗ Ο

Μ. Σ. ΛΕΛΕΚΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
789
ΙΩ. ΠΑΛΑΧΟΥ ΙΑΝΝΗ

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΗΧΑΣ
ΕΚΔΟΣ. ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ

7P B

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ παρὰ τῇ Καπνικαρέᾳ.

1852.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΟΥ

Μ. Ε. ΑΡΧΑΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

185

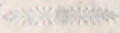
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

94

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1853

τὰ κατεπειγόντως ἀναγκαῖα πρὸς διασάφησιν τῆς ἱστορίας τῶν κειμένων, ἐπιφυλαττόμενος ἐν τέλει τοῦ ἔργου νὰ παραρτήσῃ ἐν πλάτει συγκριτικὴν βάσανον τῶν ἐν τῷ κειμένῳ πρὸς τὰ ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ἐθνῶν φιλολογίαις καὶ εἴτι ἄλλο ἤθελεν εὐχαρίστως ὁ ἀναγινώσκων ἀκούσῃ.

Καὶ τῷ ὄντι τὸ πολυτιμότερον, μετὰ τὰ ἔπη αὐτὰ, μέρος τῶν τοιούτων ἔργων εἶναι ἡ κατάδειξις τῆς ὁμοιότητος, μεθ' ἧς ἡ ποιητικὴ παράστασις καὶ κατὰ τὰ Ἀπεννίνα καὶ κατὰ τὰς Κασσιτερίδας καὶ ἐν Ἰωνίᾳ καὶ ἐν Ἀττικῇ, καὶ χθὲς ἔτι καὶ πρὸ χιλιάδος καὶ χιλιάδων ἐνιαυτῶν ἐξέφερε τὰς ἐμπνεύσεις αὐτῆς. Τίς ἀληθῶς δὲν θέλει ἀπλήστως ἐντρυφήσῃ εἰς παραδείγματα, καθ' ἃ ὁ Ὅμηρος ἔμελψεν πάθη καὶ αἰσθήματα κατὰ τὸν αὐτὸν συνειρμὸν καὶ τὴν αὐτὴν τῆς μεταφορᾶς καὶ τῆς παραστάσεως μέθοδον, καθ' ἣν καὶ ὁ ὄλος ἀδαῆς τῶν ἐν Ὁμήρῳ ὀρεινὸς τῆς δεῖνα ἀκρωρείας κατὰ χρόνους πολλῶ μεταγενεστέρους ἐξήγγειλε τὰς διαθέσεις τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ καρδίας;

Τὰ προκείμενα δημοτικὰ ἄσματα στεροῦνται μὲν τῆς ἐκτεταμένης ἐκείνης πολυμαθοῦς ἀνθολογήσεως, καθ' ἣν τοῦ ποιούντος ἡ φαντασία, περινοστοῦσα εἰς τῶν ἱστορικῶν καὶ τοπογραφικῶν γνώσεων τὰ πεδία τὰ πλούσια, ἐκλέγει ἀπ' αὐτῶν τὰ πρόσφορα εἰς τοῦ διδομένου θέματος τὴν ἀνάπτυξιν, πολλαχῶς καὶ τεχνηέντως αὐτὰ συνδυάζουσα, ἀλλὰ, ἅτε ἐπιτυγχάνοντα τοῦ σκοποῦ, πρὸς ὃν ἡ ποίησις ἀποβλέπει, τὴν μετάδοσιν

δηλονότι τοῦ ἐν τῷ ποιῶντι πάθους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, εἰσὶ παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ αἱ ποιήσεις αὗται καὶ ἀνεκτίμητος διανοητικῆ περιουσία τῶν περὶ τοὺς λόγους ἐχόντων.

Καὶ πάσης δὲ ποιητικῆς ἀξίας ἐὰν ἦσαν ἀμέτοχα τὰ ἄσματα ταῦτα, ἤθελε καὶ πάλιν ὁ ἐγκουχόμενος εἰς τὸ ἐθνικὸν μεγαλεῖον μετὰ σεβασμοῦ ἐγκύψει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν διαμαρτυρήσεων, ἃς οἱ ὄρειοὶ τῆς ἐλευθερίας ἱεροφάνται ἔμελπον ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις κατὰ καιροὺς ἐθνικῶν περιπετειῶν καὶ δυναστικῶν προγραφῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Ἄλλ' ἐπιμένοντες νὰ φρονῶμεν, ὁμογνωμονοῦντας ἔχοντες, οὐ μόνον τοὺς ἐπὶ φιλολογία διαπρέποντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς μόλις ἐπισπασαμένους βρόχθον ἓνα τῶν φιλολογικῶν γνώσεων, ὅτι τὰ δημῶδη ἑλληνικὰ ἄσματα δικαίως ἀπὸσχόλησαν τὴν φιλόπονον περιέργειαν τῶν νεοελληνιστῶν Γερμανῶν, Γάλλων καὶ Ἰταλῶν, καὶ ὅτι ἐφάμιλλον πολλαχοῦ αὐτῶν εὐρίσκει τις τὴν δύναμιν τῆς ἐκφράσεως καὶ τὸ εὔστοχον τῆς ὁμοιώσεως πρὸς τὰς τοιαύτης φύσεως καλλονὰς τῶν κλασικῶν ποιητῶν τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, προσηλοῦμεν καὶ τὸ ἀδαμαντοκόλλητον τοῦτο κόσμημα εἰς τὸν κρόμβυλον τῆς ἐθνικῆς φιλολογίας.

ΤΑ ΦΩΤΑ.

ΣΗΜΕΡΑ ἔν' τὰ φῶτα τὰ φωτεινά
Καὶ χαραῖς μεγάλαις τ' ἀφέντη μας.

Ἔρχεται κυρά μας ἡ παναγιά,
Σπάργανα βασταίνει, παιδί κρατεῖ

Καὶ τὸν ἁγιογάννη περικαλεῖ.

«Ἄγιογιάνν' ἀφέντη καὶ πρόδρομε,

Δύνασαι βαπτίσης θεοῦ παιδί; —

Δύναμαι καὶ θέλω καὶ προσκυνῶ.

Ν' ἀνεβῶ στοὺς ἅγιους τοὺς οὐρανοὺς,

Νὰ περικαλέσω τὸν κύριο,

Νὰ μοῦ δώσῃ δρόσο καὶ λίβανο,

Νὰ καταλαγιάσω τὰ οὐδῶλα,

Νὰ κατατροπώσω τὸ δαίμονα,

Τότε νὰ βαπτίσω θεοῦ παιδί,

Καὶ νὰ παραδώσω θεοῦ ψυχή.» —

Τὸ περιστεράκι τὸ οὐδολο

Ἔκαμε περάσῃ τὸν πόταμο,

Ἔπεσε βραίσθη τὸ πόδιτου.

Μάζο χορταράκι καὶ σκέπαστο,

Πάρε λιβανάκι λιβάνιστο.

Οἱ παῖδες τῶν χωρικῶν τὴν ἑσπέραν τῆς παραμονῆς τῶν
θεοφανείων προστρεπόμενοι εἰς ἐκάστης οἰκίας ἢ ποιμενικῆς

σκηνῆς θύραν, ψάλλουσι τὸν προτεταγμένον ὕμνον, λαμβάνοντες παντοῦα φιλοδωρήματα, οἷον νομίσματα, ἐρίφια, τυρὸν χλωρὸν, βούτυρον νέον, ὠά, μέλι, γάλα καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὡς μοναδικὸν δὲ παράδειγμα προληπτικῆς πιποθησεως, νομίζομεν πρέπον νὰ μὴ ἀποσιωπήσωμεν, ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι, τὸ ἀκόλουθον. Πολλοὶ τῶν ὀχλικῶν, οἱ σφόδρα δεισιδαίμονες, φρονουσι βεβαίωτερον καὶ τοῦ βεβαίου, ὅτι ἀνοίγονται τὰ οὐράνια κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα, καὶ ὅτι ἀφθόνως καὶ δαφιῶς παρέχει ὁ ὕψιστος, (ὅστις διὰ τῆς βῆγμῆς τοῦ οὐρανοῦ διαφαίνεται καθήμενος ἐν τῇ δόξῃ του ἐπὶ θρόνου σαπφειρίου) ὁ τε ἕκαστος τότε αἰτήσῃ, καὶ διαγρυπνοῦσιν ἐν ὑπαίθρῳ μετὰ μεγάλης εὐσταθείας ἀντέχοντες πρὸς τὰ ψύχη καὶ τὰς χιόνας. Ἡ σπουδαία αὕτη δοξασία ἐπικρατεῖ εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα, ὅσα, πολὺ ἀφροσῶτα τῶν μεγάλων πόλεων, ὅπου πάντες προτιμῶσι τὸν νήδυμον ὕπνον ἀντὶ τοῦ ἐξαισίου ἐκείνου θεάματος, πλησιάζουσι μᾶλλον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀπλότητα καὶ εὐπιστίαν.

Μικρὸν σοφώτατον ὅμως σχόλιον, στηριζόμενον εἰς τὴν αὐταπόδεικτον ἀλήθειαν « οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὃς ζῆσεται καὶ οὐχ ἁμαρτήσῃ » ἀνασκευάζει πληρέστατα τῶν ὑπεναντιῶν τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι δῆθεν ἐπειδὴ οὐδεὶς μέχρι τοῦδε εἶδε τὸ θαῦμα, ἄρα προτιμότερος ὁ νήδυμος ὕπνος. Τὸ πολύτιμον δὲ τοῦτο σχόλιον εἶναι, ὅτι « ἀνοιγόμενον τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν θεὸν ἕτοιμον καὶ πρόθυμον εἰς εὐεργεσίας μόνοι οἱ δίκαιοι βλέπουσι ».

Δὲν θέλει βεβαίως θεωρηθῆ παρεκτροπὴ νὰ διηγηθῶμεν μίαν βοτανικὴν ἀλήθειαν ἀρκετὰ ποιητικὴν, τερπνὴν καὶ φυσικωτάτην. Λέγουσιν ὅτι τὴν νύκτα τῆς 24—25 μαρτίου πάντα τὰ φυτὰ κλίνοντα τὴν κορυφὴν αὐτῶν μέχρι τῆς ῥίζης, λέγουσιν εἰς αὐτὴν « σ' ἀφίω γεία ». Ἐννοοῦσι μὲ τοῦτο οἱ λέγοντες, ὅτι τότε εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σημαντικωτέρας φυτικῆς αὔξης.

.....

.....

(ΤΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ.

Εσείς πουλιά τῆς Διάκουρας κι' ἀηδώνια τοῦ Σαλώνου,
Καὶ σὺ, πετρίτ' ὀγλήγωρε, ποῦ πᾶς τῆς καταβόθραις
Χαιρέτα μου τὴν κλεφτουριά τὸ Γιάννη Διοβουνιώτη·
Τούρκους νὰ μὴν πιστέφουνε, ἀγάδες Σαλωνίταις,
Γιατὶ πιστεύθηκα κ' ἐγὼ στὸ γυιὸ τοῦ Μουσταφάγα,
Καὶ κείτομαι τώρα στὴ γῆς κορμὶ δίχως κεφάλι,
Δίχως τὰ παλληκάρια μου καὶ δίχως τ' ἄρματα μου.

Τὸ προτεταγμένον ἄσμα ἐπλεξάν οἱ ἐλευθερόφρονες νέοι τῆς
Παρνασσίδος μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ ἀπὸ τῆς Κρίσης ἥρωος
Ἀλεξίου Καλογήρου τοῦ φίλου τοῦ γλυκέος φωτὸς τῆς ἐλευθε-
ρίας. Ἡ δολοφονία αὕτη ἐγένετο τὸ 1802 τὸν τρόπον τόνδε.
Ὁ υἱὸς τοῦ Μουσαφάγα, τοῦ δέποντος τὰ πράγματα τῆς Ἀμ-
φίσσης, ἦτο κατὰ τὸ φαινόμενον φίλος αὐτοῦ, καὶ προσεκάλε-
σεν αὐτὸν διὰ τῶν προϋχόντων Ἀμφίσσης νὰ ἔλθῃ πρὸς ἀντά-
μωσιν τοῦ πατρός του. Αὐτὸς ὅμως ἠθέτησε τὴν ἐπίβουλον
πρόσκλησιν, ἔχων κατὰ νοῦν τὸ ἄπιστον τῆς βαρβάρου. Ἄλλι
ἀφοῦ καὶ ὑπὸ τῶν προκρίτων πολλάκις ἐκλήθη, πολλὰς ὑποσχέ-
σεις ὑπισχνομένων καὶ ἐγγυήσεις διδόντων, ὑπήκουσε. Καὶ ἀφοῦ
κατὰ τὸ σύνθηδες ἐχαιρέτησε τὸν ὑπὸ τῶν δένδρων τὰς πνοάς,
καὶ παρὰ τῶν ναμάτων τὰς ῥοὰς τοῦ κήπου του ἐντρυφῶντα καὶ
εὐφραϊνόμενον κακοήθως μετὰ πολλῶν εὐπλοκάμων καὶ ῥοδα-
χρῶν ὀθωμανίδων τούρκων, κατεκλίθη καὶ αὐτὸς παρ' ἐκείνῳ.
Ὁ δὲ τούρκος ἐπρόσταξε τὸν ὑπρέτην αὐτοῦ νὰ προσφέρῃ
καφὲ καὶ καπνοσύριγγα εἰς τὸν Ἕλληνα, οὗ γενομένου, πρὶν ἢ
ἀρχίσῃ νὰ πίνῃ καὶ νὰ καπνίζῃ, τούρκος ἄλλος ἐπιστόλισεν
αὐτὸν ὀπισθεν κρύφα καὶ ἀφῆκε νεκρὸν. Τότε καὶ ὁ Μουστα-
φάγας ἔσυρε τὸ φάσγανον αὐτοῦ καὶ ἀπέκοψε τὴν κάραν τοῦ
μάρτυρος, ὅστις εἶχεν ἤδη ἀποπνεύσει.

ΤΟΥ ΝΑΣΟΥΛΑ.

Ἄναθεμάσας, γέροντες, γέροντες Ῥαφανιώταις,
Μὲ τὰ χαρτιά τοῦ στέλνεται στὸν καπετὰν Νασούλα.
Ναρθῆς, ναρθῆς, Νασούλα μου, ναρθῆς νὰ προσκυνήσης,
Θὰ σοῦ χαλάσουν τὸ παιδί τ' ὁμορφοχαϊδεμένο.
Τὸν πῆρε τὸ παράπονο καὶ κίνησε νὰ πάη.
Στὸ δρόμο ὅπου πάγαινε, στὸ δρόμο τοῦ παγαίνει.
Ἄγάλ, ἀγάλια, γέροντες, γέροντες Ῥαφανιώταις,
Πόχω δυὸ λόγια νὰ σὰς πῶ καὶ νὰ σὰς μολογήσω·
« Ἀπόφ' εἶδα στὸν ὕπνο μου, στὸν ὕπνο τοῦ κοιμώμου
« Μὲ δυὸ σπαθάκια ἔπαιζα, τὰ δυὸ ἦταν βραϊσμένα
« Καὶ τὸ δικό μου τὸ σπαθὶ τσακίσθηκε στὴ μέση.
"Αἶντε, Νάσιο, μὴ σκιάζεσαι, στὸ νοῦ σου μὴν τὸ βάλῃς,
Τάνείρατα ἔναι φέματα, ποτὲ μὴν τὰ πιστεύῃς.
Σὰν κίνησε καὶ πάγαινε στὸ Μπέη Ῥαφανιώτη.
Πολλὰ τὰ ἔτη, Μπέη μου. Καλῶς τον τὸ Νασούλα.
Νασούλα, τί μὰς ἤφερες ποῦρθες νὰ προσκυνήσης;
Χίλια φλωριά σὰς ἤφερα καὶ πεντακόσια γρόσια.
Σὰς ἤφερ' ἀσημόκουπα κρύο νερὸ νὰ πιῆτε.
Καὶ τὸν τσελάτ' ἐφώναξε, κρυφὰ τὸν κουβεντιάζει.
Τσελάτη μ', τὸ σπαθάκι σου πολὺ νὰ τὸ τροχίσῃς.
Καὶ ὁ τσελάτης δάκρυσε, πολὺ ριτσιὰ τοῦ πέφτει.
Κρῖμα ἔναι, Μπέη μου, κρῖμα ἔναι σὲ τέτοιο παλληκάρη,
Καὶ μὰς ἀκούει ὁ θεὸς τρεῖς χρόνους δὲν ἀνθίζει.

Ἡ ὥδη τοῦ Νασούλα ἐψάλη τὸ 1811 ὑπὸ τῶν συγχωρίων
τοῦ Ῥαφανιωτῶν, ἀφοῦ ἐφρονεύθη τοῦτον τὸν τρόπον. Ὡν διω-
ρισμένος ἀρχηγὸς εἰς ὅλα τὰ πέριξ τῆς Ῥαφάνης, ἐχλεύαζεν ἀ-
προκαλύπτως, ἐλοιδορεῖ καὶ ἐκάκου τοὺς τούρκους, ὀπλιτῆς ὢν
καὶ τέκνον τῆς ἐλευθερίας. Τινὲς ὅμως τῶν προκρίτων, φθονοῦται

τῆς θέσεως καὶ τοῦ πλούτου αὐτοῦ, ἐκάλεσαν αὐτὸν παρακλη-
τικῶς, ἵνα ἔλθῃ εἰς τὸν ἐν Ραψάνῃ Βένῃ καὶ ἀκούσῃ τὰς ὁποίας
ἔχει νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν ὁδηγίας. Ἄλλως ὁ Βένης ἔχει σκο-
πὸν νὰ φονεύῃ τὸν μικρὸν του καὶ μονογενῆ υἱόν. Ὁ Νασούλας
ἀφοῦ ἤκουσε τοῦτο ἤχθη ὑπὸ τῆς φιλοστοργίας εἰς τὸν Βένῃ
ἐρειδόμενος καὶ εἰς τὰς ἐγγυήσεις τῶν πρώτων τῆς Ραψάνης,
οὓς παρηκολούθη. Ὁ Βένης ἐδέχθη τὸν Νασούλαν ὑπομειδιῶν καὶ
τὸ ὄμμα πρὸς τὸν δῆμιον ἔχων ἐβρίμμενον. Ἡ ξανθὴ ὄμως κόμη
καὶ ἡ οφιοέσσα, τὸ αἰματόεν πρόσωπον καὶ τὸ ἀβρηνωπὸν τοῦ
Νασούλα ἐξέπληττον τὸν δῆμιον, ὅστις ἱκανὸν ἔμεινε χρόνον
διστάζων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, ἣν ἐξετέλεσε κρύφα, τὴν μάχαιράν
του ἐμπήξας εἰς τὸ μετάρφρον τοῦ μὲ πολλὴν εὐστάθειαν καὶ
τόλμαν πρὸς τὸν Βένῃ λαλοῦντος Νασούλα.

ΤΟΥ ΜΟΥΣΑΒΑΡΔΟΥΝΙΑ.

Ἔσεῖς πουλιὰ τῆς ἀνοιξῆς κι' ἀηδῶνια τῆς Μπαρδούνιας,
Τὸ μάι νὰ μὴ λαλήσετε κι' ὄλο τὸ καλοκαίρι.
Μουσαμπαρδούνιας πέθανε στῆς Ρούμελης τὰ μέρη.
Ἦρθαν τὰ παλληκάρια του καὶ φέραν τ' ἄρματά του.
Πίσω ἔρχετ' ἀράπης του καὶ φέρνει τ' ἄλογά του.

Οἱ νέοι τῆς Φελλίας ἐποίησαν τὸ τεταγμένον ἀσμάτιον τοῦ
Μουσαβαρδούνια, ὅστις ἔζησε τῇ 1811. Ἀπέθανε δὲ εἰς τὴν
Στερεὰν Ἑλλάδα, ὡς καὶ τὸ ἀσμάτιον λέγει, διότι συμπαρέλα-
βεν ἀπὸ τῆς Φελλίας αὐτὸν ὁ Βελήπασας, ἵνα μετὰσχῶσι τοῦ
κατὰ τὰ 1812 ἐκραγέντος πολέμου τῆς Ῥωσίας· ὅστις πρὶν
ἢ φθάσῃ ἐν τῇ Στερεᾷ ἀπέθανεν. Ἦτο δὲ εὐρωστος καὶ χαρίεις,
καθ' ἃ οἱ περιλειπόμενοι ἔτι ἐκ τῶν ἐνδόξων τῆς ἐπαναστάσεως
ἀνδρῶν διηγοῦνται.

(ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΙΑ.

Ὅλαις ἢ μάνναις θλίβονται κι ὄλαις παρηγοριοῦνται·
Τοῦ Γιώργ' ἢ μάννα θλίβεται, παρηγοριά δὲν ἔχει.
Στοῦ παλεθούρι κάθεται, τοὺς κάμπους ἀγναντεύει,
Βλέπει τοὺς κάμπους ξασεριά, βλέπει ζοὺς κάμπους ἥλιο
Τὰ ριζοβούνια τ' Ὀλονοῦ πολὺ σκοτιδιασμένα,
Κὰν ἀπ' τὰ χιόνια τὰ πολλὰ, κὰν ἀπὸ τὸ χειμῶνα·
Μήδ' ἀπ' τὰ χιόνια τὰ πολλὰ, μηδ' ἀπὸ τὸ χειμῶνα.
Τὸ Δεληγιώργι κλείσανε οἱ σκύλοι οἱ Λαλαῖοι.
Τρεῖς ἡμερούλαις πόλεμο καὶ τρία μερονύχτια,
Χωρὶς ψωμί, χωρὶς νερὸ, χωρὶς κἀνα μεντάτι.
Σελήμ-ἀράπης φώναξε ἀπὸ τὸ μετερίζι·
Ἔβγα, Γιώργι, προσκύνητε καὶ ρίξε τ' ἄρματά σου.—
Τὶ λές, μωρὲ παλιότουρκα, μωρὲ παλιοτουρκάλα.
Εγὼ μ' ὁ Γιώργις τοῦ Γιαννιά τοῦ πρώτου καπετάνου,
Ποῦ βάσταγε τὸν πόλεμο πέντε καὶ δέκα μέραις.
Θέλα βαστάξω κ' ἐγὼ τρεῖς νὰ μούρθη τὸ μεντάτι.—
Δὲν εἶν' πουλάκι ἄγριο, δὲν εἶν' ἡμερωμένο,
Νὰ πάη μέσα σὰ Τρίκορφα ζοὺς Κολοκοτρωνέους,
Νὰ δώτῃ λόγο τῶν κλεφτῶν καὶ τῶν καπετανέων,
Μεντάτι νὰ μᾶς στείλουνε μπελτίμου καὶ γλυτώσω.

Κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1821, ὅτε τὸ πῦρ ἤρξατο νὰ δια-
δίδηται εἰς τὸν ὑπάνομον τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπετέθη εὐθαρσῶς
καὶ ὁ Ἀμαρτωλὸς ἦρωσ τῆς Τριταίης κατὰ τῶν αἰμοβόρων Λα-
λαίων, καὶ βολῆς πολεμίας, διελάσασα τὴν ψῆφον τοῦ Ἑλλήνος
πολεμιστοῦ, ἐθανάτωσεν αὐτὸν παραχρῆμα. Οἱ ὑπ' αὐτὸν δὲ
δώδεκα ὄρεινοὶ ἐπαναστάται δι' ἐνεδρῶν κατασφάγησαν ἅπαντες
ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Τὸ λυπηρὸν τέλος τῶν ἡμιθέων αὐτῶν ἔχει
θέμα τὸ προτεταγμένον ἀσμάτιον, ποιηθὲν τότε ἐν Πάτραις.)

Γ Α Μ Η Λ Ι Α.

Πέντε κόσκινα και τρείς κλισάραις

Κοσκινάγανε τὸ σιμιγδάλι

Και διαλέγανε μαργαριτάρι.

Ὁ γάμος ἄρχεται ἀπὸ τῆς πέμπτης τῆς ἐβδομάδος ἡμέρας. Οἱ προσκεκλημένοι νέοι φέρουσι περὶ τὴν δείλῃν αὐτῆς τὰ πρὸς ἔψησιν καὶ ὄπτησιν τῶν φαγητῶν ξύλα. Αἱ δὲ εἰς τὴν τῶν νυμφίων οἰκίαν παρθένοι βρῖνουςιν αὐτὰ παντοίοις καταχύσμασι· τὴν δὲ ἐσπέραν κοσκινίζουσαι τὸ ἄλευρον ἄδουσι τὸ προτεταγμένον.

Λουμπάρδος γάμος γίνεται κὶ ἄριονκωσταντινάτος.

Τὴν παρασκευὴν καθαρίζουσι τὸν ὁποῖον μέλλουσι νὰ μεταχειρισθῶσιν εἰς τὰ φαγητὰ σῖτον, εἶτα ἀλοῦσιν αὐτὸν εἰς τὸν χειρόμυλον ψάλλουσαι τὸν δυσκατάληπτον, εἰς ἡμᾶς τοῦλάχισον, στίχον.

Ψιλὸ, λιχὸ ἔν' τὸ κόσκινο κὶ ἀφράτο τὸ προζύμι,

Καὶ ζὸν ἀφρὸ τοῦ προζυμίου ἢ νύφ μας εἶναι μέσα.

Κανεὶς δὲν τὴν ἐγνώρισε, κανεὶς δὲν τὴ γνωρίζει.

Ὁ νιὸς μας τὴν ἐγνώρισε ποῦθελε νὰ τὴν πάρῃ.

Τὴν ἐσπέραν τῆς παρασκευῆς αἱ παρθένοι ἀθροίζονται περὶ τὴν σκάφην διὰ νὰ ζυμώσωσι τὸ κοσκινιθὲν ἄλευρον· τούτων δὲ

μια, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἔχη καὶ μητέρα καὶ πατέρα ζῶντας, ἀρχίζει τὸ ζύμωμα· αἱ δὲ ἄλλαι, ἀφοῦ ῥίψωσιν ἐν τῇ ζύμῃ διάφορα νομίσματα, ψάλλουσι τὸ προτεταγμένον. Ἀπὸ τοῦ φυράματος δὲ τούτου ζυμόνουσιν ἄπειρα μικρὰ κολλούρια, δι' ὧν καλοῦσι τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους κλ. Ζυμόνουσι πρὸς τούτοις αἱ μὲν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης παρθένοι μίαν μεγάλην κολλούραν καὶ καθαρὰν, ἡ ὁποία κόπτεται τὴν ἐσπέραν τῆς κυριακῆς εἰς τοῦ γαμβροῦ τὴν οἰκίαν, καὶ διαλύεται τότε ὁ γάμος· αἱ δὲ εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ μίαν ὁμοίαν, ἣν κόπτει ὁ γαμβρὸς ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς νύμφης καὶ χύνει πρὸς τοὺς συνεβρύηκτάς αὐτοκλητούς ἐν τῷ γάμῳ.

Φοῦρνε μου δίπλατε καὶ τριδιπλοκαυμένε,
Ψῆσε, ῥοδίτισε τὸ χρυσὸ ψωμί,
Πῶς εἶναι κ' ἡ νιόνυφη ῥοδοκόκκινη.

Ὅταν ῥίπτωσι τὰ κολλούρια εἰς τὸν κλίβανον ἄδουσι τὸ τεταγμένον.

Σήκω, νύφη μας, σήκω, χρυσή μας,
Κάτσε στὸ στελιὸ καὶ μὴ δειλιάζης,
Γιατὶ τὸ στελιὸ μιλάει καὶ λέει·

«Σήκω, νύφη μας, σήκω, χρυσή μας,
Τώρα οἱ γάμοι σου, τώρα ἡ χαρὰί σου·
Ἄφεντούλης σου χαρὰ ποῦ κάνει.

Τώρα οἱ γάμοι σου, τώρα ἡ χαρὰί σου·
Ἡμανούλα σου χαρὰ ποῦ κάνει.

Τώρα οἱ γάμοι σου, τώρα ἡ χαρὰί σου·
Τ' ἀδερφούλια σου χαρὰ ποῦ κάνουν.

Τώρα οἱ γάμοι σου, τώρα ἡ χαρὰί σου·
Ἡ ἀδερφούλαις σου χαρὰ ποῦ κάνουν.

Τώρα οἱ γάμοι σου, τώρα ἡ χαρὰί σου·
Ὁ παπούλης σου, χαρὰ ποῦ κάνει.

Τώρα οί γάμοι σου, τώρα ἡ χαρὰί σου.

Ἡ κυρούλα σου χαρὰ ποῦ κάνει.»

Αἱ παρθένοι κατὰ χορείας ἰστάμεναι περὶ τὴν νύμφην, ψάλλουσι τὸ προτεταγμένον, χύνουσαι δάκρυα συγκινήσεως.

Στελιῶ] Τὸ βάθρον, ἐφ' οὗ καθίζουσι τὴν νύμφην διὰ νὰ τὴν στολίσωσι.

Ποιὰ μάννα γέννησε τὴ χρυσὴ νύφη;

ἘΝὰ μὴν τὴ γέννησ' ἡ δάφνη κ' ἡ σμερτιά;

Δέν τὴ γέννησε ἡ δάφνη κ' ἡ σμερτιά,

Μὸν τὴν ἐγέννησε ἡ μωσχομηλιά.

Περὶ τὸ τέρμα δὲ τῆς στολίσεως τῆς νύμφης ἄδεται τὸ τεταγμένον.

Πουλάκι εἶχα στὸ κλουβί-

(Νὰ ζ' ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη)

Μοῦ σκανδαλίσθη τὸ κλουβί,

(Νὰ ζ' ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη)

Καὶ μοῦφυγε τ' ἀηδῶνι,

(Νὰ ζ' ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη)

Τ' ἄστρι καὶ τὸ φεγγάρι.

Περαιωθείσης δὲ ὀλοσχερῶς ἄδουσι τὸ τεταγμένον χορεύουσαι.

Γιὰ φέρτε χτένι καὶ γυαλί καὶ τῆς ἐληῆς τὸ λάδι

Νὰ λούσωμ' νὰ χτενίσωμε τὴν ἀργυρὴ γουρουντα

Πρὶν ἢ ἀρχίσωσιν οἱ ἄνδρες νὰ κείρωσι τὸ γένειον τοῦ γαμβροῦ, αἱ νεάνιδες ἄδουσι περὶξ αὐτοῦ ἰστάμεναι. Οἱ δὲ παρευρισκόμενοι ἔρχονται ἐναλλάξ εἰς τὸν γαμβρὸν, καὶ ἀφοῦ σύρσωιν ὀλίγον τὸ εἰς τὴν κόμην αὐτοῦ ὄν κτένιον, καταχύνουσι νομίσματα ἀπὸ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ (πρὸς τὸ πρὴ τῆς σιαγόνας του ἔμπλεον ὕδατος ἄγγος, ὃ κρατεῖ εἰς ἕκ τῶν ἐκεῖ παιδίων.

Γαμπρέ μ' κ' ἐκεῖ ποῦ θέλα πᾶς κ' ἐκεῖ ποῦ θέλα μείνεις
Σὰν κυπαρίσσι νὰ σταθῆς, σὰ δένδρο νὰ ριζώσης,
Σὰ μῆλο σὰν τριαντάφυλλο νὰ ροδοκοκκινίσης.

Ἡ προτεταγμένη εὐχή γίνεται ὑπὸ τῶν κορασιῶν πρὸς τὸν
γαμβρόν, ἀναχωροῦντα ὡς ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.

Γιὰ ἰδές το τ' ἄρχοντόπουλο καὶ τὸ μπεγεντισμένο,
Δέν εἶναι τόπος νὰ σταθῆ κ' αὐλὴ νὰ ξαπεξέψη,
Δέν εἶναι χρυσοπάλουκο νὰ δέσῃ τ' ἄλογότου.—
Γαμπρέ μ' γιατί' εἶσαι ροῖδινὸς κ' ὁ μαῦρος ἰδρωμένος;—
Ὁ μαῦρος μ' εἶν' ἀπ' τὴν αὐγὴ κ' ἐγὼ ἀπ' τὴν καβάλα.

Ὁ γαμβρὸς, ὑπὸ πλήθους εὐθύμου παρακολουθούμενος, ἔρχετ'
ἔφιππος εἰς τὴν αὐλὴν τῆς νύμφης. Αἱ δὲ νεάνιδες ἄδουσι τὸ
τεταγμένον χορεύουσαι. Τούτου δὲ τελειωθέντος χωρεῖ πρὸς τὴν
θύραν καὶ κόπτων τὴν κολλούραν, ῥίπτει πρὸς τοὺς παρευρισκομέ-
νους καταβαίνων τοῦ ἵππου. Ἡ δὲ μήτηρ τῆς νύμφης ἰσταμένη
ἔσω τῆς θύρας μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς, φέρει κύπελον μέλιτος
καὶ ἀμυγδάλων ἔμπλεον καὶ μελόνει τὸν γαμβρόν. Δηλοῖ δὲ
τοῦτο, ὅτι καὶ ὁ γαμβρὸς πρὸς τὴν θυγατέρα αὐτῶν πρέπει νὰ
ῆναι γλυκὺς ὡς τὸ μέλι. Εἶτα, ὁ γαμβρὸς, πετᾷ εἰς τὸ στήθος
τῆς πενθερᾶς τοῦ ροιδᾶν, καὶ ἐὰν εὐσοχῆται αὐτῆς, αἰσιον ἄλλως,
ἀπαίσιον.

Ἦλιε πετεινέ, περικατέβα

Κ' ἔμπα σῆς αὐλαῖς κ' ἔμπα στῆς ρούγαις,

Περικάλεσε νὰ μᾶς τὴ δώσουν.—

Ὁλ' ἠθέλανε, ὄλ' ἀγαπᾶνε

Κ' ἡ μανούλα τῆς κείνη δὲ θέλει.

Ἦλιε πετεινέ κτλ.

Αἱ περὶ τὸν ἐν τῇ θύρᾳ ἀκόμη γαμβρόν γυναῖκες ἄδουσι τὸ
προτεταγμένον, διότι ἡ μήτηρ τῆς νύμφης ἐπιμένει ζητοῦσα

τὰ ὑποσχεθέντα, τὸν καλὸν οἶνον, ὃν ὑπεσχήθησαν οἱ γονεῖς του
καὶ δὲν ἀπέστειλαν σωστὸν, τὴν καλὴν αἶγα καὶ τὴν παχεῖαν κλῆ-
εῖτα συναίνει. Καὶ εἰσερχόμενοι στρώνουσι τράπεζαν εὐρείαν καὶ
τραγυφοῦσιν εὐωχοῦμενοι, καὶ κρέατα ἀνταλλάσσοντες καὶ οἶνον
μὲ τούς τῆς νύμφης συμπεθέρους ἐκ τοῦ ἄλλου καθημένους μέ-
ρους. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἔρχεται μετὰ τοῦ γαμβροῦ εἰς τὸ μέρος ἔνθα
ἡ νύμφη καὶ στεφανοῖ αὐτούς, εὐλογῶν καὶ ἀγιαζῶν. Μετὰ
τὸ στεφάνωμα φέρονται οἱ νυμφιοὶ εἰς αὐτούς, καὶ ἀφοῦ ἀστα-
σθῶσι τὴν χεῖρα ὄλων, ἴστανται ὄρθιοι ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ προ-
σκυνοῦσιν.

Ἢλιε πετεινέ] δυσκατάληπτον, εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον.

Ἄϊτὸς ἐβγήκε νὰ κυνηγήσῃ
Δὲν ἐκυνήσῃ λαγούς, περδίκια,
Μὸν κυνηγᾷ τὰ μαῦρα μάτια.

Ὅταν φθάσῃ ὁ γαμβρὸς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, αἱ παρ-
θένοι ψάλλουσι κατ' ἰδίαν χορεύουσαι.

Μαῦρα μου μάτια καὶ πλουμισμένα,
Γιὰ σᾶς δουλεύω, γιὰ σᾶς στρατεύω,
Γιὰ σᾶς τὸν ὕπνο δὲν τὸν χορταίνω.

Αἱ περὶ τὸν γαμβρὸν γυναῖκες ἄδουσιν αὐτὸ ἥρμα.

Γιαυχήσου σὺ ὁ κύρης τῆς τώρα στὸ κίνημά της.
Σοῦ ὕχεται ἴγῳ παιδάκι μου, τώρα στὸ κίνημά σου,
Γιαυχήσου σ' ἡ μανούλα τῆς τώρα στὸ κίνημά της.
Σοῦ ὕχεται ἴγῳ, παιδάκι μου, τώρα στὸ κίνημά σου.
Γιαυχήσου σ' ἀδερφοῦλα τῆς τώρα στὸ κίνημά της.
Σοῦ ὕχεται ἴγ' ἀδερφοῦλα σου τώρα στὸ κίνημά σου.

Ὅταν ἀναχωρῇ ἡ νύμφη.

Ἄναχαρίτι τοῦ σπητιοῦ σ' ἀφίνω καλὴ νύχτα·
Νὰ πῆτε τ' ἀφεντούλη μου δὲν ἔρχομ' ἄλλη μέρα.
Ἄναχαρίτι τοῦ σπητιοῦ σ' ἀφίνω καλὴ νύχτα·
Νὰ πῆτε τῆς μανούλας μου δὲν ἔρχομ' ἄλλη νύχτα.
Ἄναχαρίτι τοῦ σπητιοῦ σ' ἀφίνω καλὴ νύχτα·
Νὰ πῆτε τ' ἀδερφοῦλια μου δὲν ἔρχομ' ἄλλη μέρα.
Ἄναχαρίτι τοῦ σπητιοῦ σ' ἀφίνω καλὴ νύχτα·
Νὰ πῆτε τσ' ἀδερφοῦλαις μου δὲν ἔρχομ' ἄλλη νύχτα.

Ὅταν μαρκρύνεται ὀλίγον.

Γέμ ἀποχωρίζεται κτῆς μανούλας τῆς·
Γέμ ἀποχωρίζεται κτ' ἀδερφοῦλια τῆς·
Γέμ ἀποχωρίζεται κς' ἀδερφοῦλαις τῆς.
Πάει στὰ σπήτια τῆς, στῆς αὐλαῖς τῆς,
Παλεθούρια τῆς,

Παλεθούρια τῆς χρυσοχρισμένα.

Ὅταν ἦναι πολὺ μακράν.

Στράταις μου μαρμαρώσετε, λειβάδια ξεφαντώστε,
Γιὰ νὰ περάσ' ἡ νιόφυη νὰ πάη στὰ γονικά τῆς.

Ἡ Εὐχὴ γίνεται ὑπὸ τῶν κορασιῶν.

Μιὰ βαμβακούλα φουντουτὴ ποῦ εἶχα σὴν αὐλή μου.
Τὴ σκάλιζα, τὴν πότιζα, πάντεχα νὰ τὴν εἶχα.
Μᾶρθε ξένος κι ἀπόξενος, μᾶρθε καὶ μοῦ τὴ πῆρε. —
Δὲ σοῦπα γώ, μανούλα μου, ὅλη τὴν ἐβδομάδα
Τὸν ξένο μὴν τὸν δέχεσαι πῶρχεται στὴν αὐλή σου,
Τὶ σὲ γελαῖ, τὶ σὲ πλανᾷ, πέρνει τὴ βαμβαχιά σου;
Κρύψε με, μάνα μ', κρύψε με νὰ μὴ μὲ πάρ' ὁ ξένος. —
Σὲ κρύβω γώ, παιδάκι μου, κι ὁ ξένος θὰ σὲ πάρει.

Καὶ αὐτὸ ἀπὸ μέρους τῆς μητρὸς καὶ τῆς νύμφης κατ' ἴδιαν
ὡς καὶ τὸ ᾄσμα λέγει.

Ἐπόψ' ἡ μάνα τῆς χρυσῆς νύμφης
Δὲν τρώει, δὲν πίνει, μῆτε κοιμάται,
Μὸν ἔξω βγαίνει καὶ συλλογᾶται,
Καὶ τῆς γειτόνισσαίς της ρωτᾷ·
Γειτόνισσαίς μου καὶ συντρόφισσαίς μου,
Μὴν ἴδατε τὴν πέρδικά μου
Καὶ τὴ σπητονοικοκυρά μου;
Ἐένος διαβάτης καὶ στρατολάτης
Ἦρθε καὶ πῆρε τὴν πέρδικά σου
Καὶ τὴ σπητονοικοκυρά σου.

Τὴν ἐσπέραν τῆς κυριακῆς ὅπου μένουσιν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν
γονέων τῆς νύμφης τινὲς τῶν συγγενῶν καὶ πολλοὶ ἄλλοι καὶ
αὐτό.

A'. χορός.

Πῶς ἀργῆσαν συμπεθέροι
Νὰ μᾶς φέρουτε τὴ νύφη;

B'. χορός.

Τὴν ἀργῆσαν οἱ γονεῖς της
Νὰ μαζόξουν τὰ προικιά της.

Τὰ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ κοράσια χορεύοντα ψάλλουσιν
αὐτό, περιμένοντα τοὺς νυμφίους.

Πάψατ' ἀέρες πάψατε ποῦ φέρουτε τὴ νιόνυφη.
Κᾶνε τὰ κόκκινα φορεῖ, κᾶνε τὰ κατακόκκινα.
Μῆτε τὰ κόκκινα φορεῖ, μῆτε τὰ κατακόκκινα,
Μὸν τ' ἄσπρα τὰ γαλάζινα ποῦ φέρουτε τὴ νιόνυφη.

Ὅταν ἔρχονται οἱ νεόνυμφοι καὶ οἱ συμπέθεροι ψάλλεται
καὶ τὸ τετράστιχον.

Καλῶς ἠύραμε τὸν τόπο,

Καλοροΐζικη καὶ ἡ νύφη.

Κ' ἡ κακὴ τῆς ἀνδραδέρφη

Ἀκαμάτρα τὴν λαλαεῖ.

Πέντε μῆνους ἐν ἀδράχτι

Κι ἄλλους τρεῖς ἔσφοντυλίδα.

Ἄμα φθάσωσι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ γαμβροῦ ψάλλουσι τὸ ἑ-
ξάστιχον, καὶ χορεύουσι, καὶ πίνουσι καὶ πυρσοχροτοῦσι τι-
νές.

[Ἐσφοντυλίδα] ὀνομάζουσι τὰ χοράσια τῶν χωρικῶν τὸ νῆμας
ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τειλίγουν εἰς τὸν καιμὸν τοῦ ἀδρακτίου, πλή-
ρους νήματος οὕτως τῆς μέσης αὐτοῦ.

Τούτ' ἦταν ποῦ μᾶς λέγαγε

Καὶ μᾶς τὴν ἐπαινεύγαγε,

Τὴν ταπεινὴν, τὴν σιγαλὴν

Ποῦ δὲ δανεῖζει τὸ φιλί;

Ἡ ἀνδραδέλφη ἀφοῦ ἀσπασθῆ τὴν νύμφην λέγει ἔπειτα κατ'
ἰδίαν τὸ τετράστιχον. Ἡ δὲ νύμφη φθάνουσα εἰς τὴν θύραν
τῆς πενθερᾶς τῆς ἴσταται ὀλίγον· ἡ δὲ πενθερὰ φέρει λύχνον
πλήρη ἐλαίου καὶ διὰ τοῦ δακτύλου αὐτῆς ἀλοιφεῖ τὴν θύραν
εἰς τέσσαρα μέρη, τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ ποιήσασα. Σημαίνει δὲ
τοῦτο, ὅτι καὶ ἡ νύμφη πρέπει νὰ ἦναι ὡς τὸ ἔλεον μαλακὴ καὶ
καλὴ τὴν καρδίαν, καὶ ὁ σταυρὸς νὰ τὴν φυλάττη ἀπὸ κα-
κῶν. Τούτου τελειωθέντος, εἰσέρχονται ὅλοι, κάθηνται
εἰς τὴν τράπεζαν καὶ τραγοῦσιν τὸ ἐπόμενον.

Χαίрет' ὁ πεῦκος στὸ γκρεμνὸ κ' ὁ ἔλατος ζὰ χιόνια.
Χαίρεται κ' ἕνας νιὸς καλὸς 'ς ἕνα χρυσὸ τραπέζι.
Τρεῖς λυγεραῖς τὸν ἐκερνοῦν κ' αἱ τρεῖς καλαῖς κοπέλλαις·
'Ἡ μιὰ κερνάει μὲ τὸ γυαλί κ' ἡ ἄλλ' μὲ τὸ ποτήρι,
Κ' ἡ τρίτη ἢ καλλίτερη μὲ τ' ἀσημαίνιο τάση·
'Όσαις φοραῖς τὸν ἐκερνάει τόσα λόγια τοῦ λέει.—
Μὲρ τὸ κρασί σ' εἶναι γλυκὸ, τὰ λόγια σου φαρμάκια.

Γιὰ φάει, κόρη μου, γιὰ πιὲ καὶ πίσω μὴ θυμᾶσαι.
Βρὲ πῶς μοῦ λὲς νὰ φᾶ, νὰ πιῶ καὶ πίσω μὴ θυμᾶμαι.
Θυμᾶμαι τὸν πατέρα μου καὶ λυόνω σὰν τ' ἀλάτι.
Γιὰ φάει, κόρη μου, γιὰ πιὲ καὶ πίσω μὴ θυμᾶσαι.
Βρὲ πῶς μοῦ λὲς νὰ φᾶ, νὰ πιῶ καὶ πίσω μὴ θυμᾶμαι.
Θυμᾶμαι τὴ μανούλα μου καὶ λυόνω σὰν τ' ἀλάτι.
Γιὰ φάει, κόρη μου, γιὰ πιὲ καὶ πίσω μὴ θυμᾶσαι.
Βρὲ πῶς μοῦ λὲς νὰ φᾶ, νὰ πιῶ καὶ πίσω μὴ θυμᾶμαι·
Θυμᾶμαι τ' ἀδερφοῦλια μου καὶ λυόνω σὰν τ' ἀλάτι.

Ὁ διάλογος γίνεται ὅταν ἡ πενθερὰ φιλεύη τὴν νύμφην ἰδιαιτέρως.

Κόψτετὴ τὴν τὴν κολλούρα,
Τὴν φιλοκοσκινισμένην,
Τὴν ἀφρατοζυμωμένην.

Τὴν ἐσπέραν τῆς κυριακῆς φέρουσι εἰς τὴν τραπέζαν ἄγγος, ὑπὸ λαμπάδος φωτίζομενον, καὶ βίπτουσι διάφορα νομίσματα· ἔπειτα ἀνίστανται ὅλοι καὶ χορεύουσι, καὶ τραγοῦδοῦσι τὸ τρίστιχον, καὶ κόπτουσι τὴν κολλούραν τῆς νύμφης, καὶ διαλύεται ὁ γάμος.

ΒΑΚΧΙΚΑ.

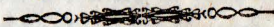
Φέτο τ' ἀμπέλια χάλασαν
Κι' ἀπὸ καιροῦ δὲν κᾶνε,
Κ' ὅσοι μπεκρίδες τᾶκουσαν
Ἐπέσαν νὰ πεθᾶνε.
Ἐκάνανε συμβούλιο

Νὰ πᾶνε σ' ἄλλον τόπο
Νὰ βροῦνε τὰ κρασιά φθηνά,
Κι' ἄς κάνουνε καὶ κόπο.

Τὸ ποτηράκι ποῦ κρατεῖς
Νᾶμουν ψαράκι μέσα,
Ἐοὺ νὰ πίνης τὸ κρασί,
Κ' ἐγὼ νὰ πλέχω μέσα.

Α'.
Γέρος εἶσαι δὲ φελᾶς,
Τὸ κρασί μὴν τὸ χαλᾶς.

Β'.
Γέρος γέρος με τὰ γένεια
Ποῦ στραγγίζει τὰ θαγένια.

ΕΡΩΤΙΚΑ.

ΤΡΕΙΣ χρόνους ἐπερπάτησα και τρία μερονύχτια
Με μιὰ χαμαιἰδοπέρδικα, μιὰ ψιλογερανοῦσα,
Ποῦχε τῆς χήνας τὸ λαιμὸ, τῆς πέρδικας τὰ κάλλη·
Νὰ τῆς μιλήσω ντρέπομαι, νὰ τῆς τὸ πῶ ντιργέμαι·
Νὰ τὴν ἀφῆσ' ἀφίλητη ταχιά γελάει μ' ἐμένα.
Μὰ πῆγα και τὴν φίλησα στὰ μάτια και στὰ φρούδια. —
Ποιὸς ἦταν ποῦ μὲ φίλησε στὰ μάτια και στὰ φρούδια. —
'Εγὼ ἤμουν ποῦ σὲ φίλησα στὰ μάτια και στὰ φρούδια.
Ῥίξε τὸν ἴσκιο χαμπηλά και τὸ μαντήλι δίπλα
Νὰ μὴ φανῆ τὸ φίλημα ποῦ σέχω φιλημένα.

Βρὲ σεῖς χιλιδῶνια και μαῦρα πουλιά!
Γιὰ παραχαμπηλώστε τῆς φτερούγαις σας
Γιὰ νὰ σὰς δώσω γράμμα ἀπ' τὰ χέρια μου,
Νὰ πᾶτε τῆς καλῆς μου και τῆς μάνας μου,
Τ' ἐγὼ ἔμαι στὸ Μησύρι και στὰ Μέθενα.
Μὰ καὶ ἔναι μιὰ γυναῖκα μάγισσας παιδί·
Μαγεύει τὰ καράβια και δὲν ἀρμενοῦν,
Μαγεύει τὰ πουλάκια και δὲν ἀπετοῦν,
Μαγεύει τὰ ποτάμια και δὲν τρέχουνε.
'Εμάγεψε και μένα και δὲν ἔρχουμαι.
Ὅταν κινᾶω νάρθω λάσπαις και νερά.
Ὅταν γυρίζω πίσω ἥλιος και χαρά.
Σοῦ στέλνω τὸ μαντήλι χαιρετίσματα,
Κι ἂν ἦναι λαιρωμένο πάντεχε ναρθῶ,
Κι ἂν εἶν' μοσχοπλυμένο μὴ μὲ καρτερῆς,
Τὶ μένα μὲ μαγέψαν, δὲν ἤμπορῶ ναρθῶ.

Ἄγαπῶ νὰ χιλιδώνι·
Σκύλλα ἢ μάννα μὲ μαλόνει·
Χιλιδώνι μου ν' ἀπέχης,
Γιατὶ διάφορο δὲν ἔχεις.—
Πῶς ν' ἀπέχω νὰ ξεχάσω,
Τὴν ἀγάπη μου νὰ χάσω,
Ποῦ γὼ ἴμαι ξένος καὶ κανέν δὲν ἔχω,
Παρὰ ἐς τούτη τὴν ἀγάπη τρέχω;

Ποταμὲ, ὅταν γιομίζης,
Καὶ βαρῆς καὶ κυματίζης,
Πάρε με στὰ κύματά σου,
Στὰ γλυκογυρίσματά σου,
Νὰ μὲ πᾶς τὴ δύσι, δύσι,
Μὲς τὴ μαρμαρένια θρύσι·
Κεῖ ποῦ πλένουν ἡ κοπέλλαις
Τῶν παιδιῶν τῆς φουστανέλλαις.

Μαρμαρένια μου κολώνα!
Γιὰ κατέβα στὸ λειμῶνα
Νὰ σὲ φθιάσω κυπαρίσσι,
Καμαρίτσα μὲ τὴ θρύση,
Νᾶρχωντ' ἢ ξανθαῖς νὰ πλένουν,
Ἢ μαυρομάταις νὰ λευκαίνουν.

Κόβω μιὰ κλάρα,
Κλαρίτσα λεῖμονιά
Καὶ πιάνω μι ἀγαπητικιά.
Κόρη, ποιά μάννα,
Μαννούλα σ' ἔκαμε
Καὶ σ' ἔστειλε σ' ἐμένανε;—

Μιά γοργά χηνούλα,
Χηνούλα μ' ἔκαμε
Καὶ μ' ἔστειλε ἔς ἑσένανε,
Ποῦχε τὰ μάτια,
Ματάκια σὰν ἑλγά,
Καὶ ζούρλαν' ὄλα τὰ παιδιὰ,
Ποῦχε τὰ στήθη
Τὰ στήθη της πλατῦ,
Ζωγραφισμένο σὰ χαρτί.
Ποῦχε τὸν ἄσπρο,
Τὸν ἄσπρο τὸ λαιμὸ,
Γαργάριζε σὰν τὸ νερό.

Κάτω στῆς ἄσπραις θάλασσαῖς πύργος εἶναι κτισμένος,
(Μολύβι σκεπασμένος).

Καὶ στὰ παλεθυράκια του κάθονται τρεῖς κυράδες,
(Μὰ ὅσαν καὶ συνοφάδες.)

Ἡ μιὰ ξομπλιάζει τὸν αἰτὸ καὶ ἡ ἄλλη τὸν πετρίτη,
(Παρασκευὴ καὶ τρίτη)

Καὶ ἡ τρίτη ἡ καλλίτερη τὸν ἥλιο συντηριάζει
(Καὶ τὰ φλωρι' ἀραδιάζει)

Γιὰ ἔβγα, ἥλιε μ', γιὰ ν' αὐγῶ, γιὰ λάμψε γιὰ νὰ λάμψω·
Βρὲ σὺ κ' ἂν λάμψης, ἥλιε μου, θὰ κάψης τὰ χορτάρια·
Κ' ἐγὼ κ' ἂν λάμψω, ἥλιε μου, θὰ κάψω παλληκάρια.

Δευτέρα ἡμέρα κίνησα νὰ πᾶ νὰ κυνηγήσω
Τὴ στράτα ὅπου πάγαίνα, τὴ στράτα ποῦ παγαίνω
Παπαδοπούλ' ἀπάντησα, μ' ἓνα μαντῆλι μῆλα·
ἘΝα μῆλο τῆς ἐγύρεψα, κίνη μοῦ δίνει πέντε·
Δὲ θέλω γὼ τὰ μῆλα σου τὰ τσαλοπατημένα,

Μὸν θέλω τὸ κορμάκι σου νὰ τὸ χαροῦμ' ἀντάμα.—
Βρὲ μένα τὸ κορμάκι μου πολλοὺς δραγάταις ἔχει.

Μορὴ παπαδοπούλα!

Γιαῦγα στὸ παλεθῦρι

Τὰ μάτια σου νὰ ἰδῶ

Γιὰ νὰ μὴν τρελλαθῶ.—

Γιτὶ τὸν Ἀρβανίτη,

Τὶ θέλεις νὰ τὰ ἰδῆς;

Περδίκια ἔναι στὰ πλάγια

Καὶ πάγαινε νὰ ἰδῆς

Γιὰ νὰ μὴν τρελλαθῆς.—

Μορὴ παπαδοπούλα!

Γιαῦγα στὸ παλεθῦρι

Τὰ φρύδια σου νὰ ἰδῶ

Γιὰ νὰ μὴ ζουρλαθῶ.

Γιτὶ τὸν Ἀρβανίτη,

Τὶ θέλεις νὰ τὰ ἰδῆς;

Γαϊτάνια στὸ παζάρι

Καὶ πάγαινε νὰ ἰδῆς

Γιὰ νὰ μὴν τρελλαθῆς.

Μορὴ παπαδοπούλα!

Γιαῦγα στὸ παλεθῦρι

Τὰ δόντια σου νὰ ἰδῶ

Γιὰ νὰ μὴν τρελλαθῶ.—

Γιτὶ τὴν τὸν Ἀρβανίτη,

Τὶ θέλεις νὰ τὰ ἰδῆς;

Ρύζ' εἶναι στὸ παζάρι

Καὶ πάγαινε νὰ ἰδῆς

Γιὰ νὰ μὴ ζουρλαθῆς.

Δένδρον εἶχα στὴν αὐλή μου
Γιὰ παρηγοριά δική μου.
Δὲν τὸ ξέρω τι δένδρ' εἶναι.
Πράσινα, ξανθὰ ἢ τὰ φύλλα
Κι' ἀσημένια τὰ κλονάρια.
Κόρη κάθεται στὸν ἴσκιο
Κι' ἀριομπλέχ' ἕνα γαϊτάνι.
Ἐῆντα δυὸ λογιῶν τὸ φθιάνει.
Κι' ἂν τὸ πλέξη κι' ἂν τὸ σώσῃ
Τίνας θέλει νὰ τὸ δώσῃ ;
Δόμ το μένα τοῦ λεβέντη,
Τοῦ πτωχοῦ καὶ τοῦ γιარέντη
Νὰ τὸ θάλω στὸ ζουνάρι,
Στ' ἀργυρό μου καλαμάρι.

Στῆς Γιαννάκαινας τὸν πύργο
Παλληκάρια τρῶν καὶ πίνουν·
Παλληκάρια ὅλα ἴσια,
Ὅλα σὰν τὰ κυπαρίσσια·
Ὅλα στὸ χορὸ χορεύουν,
Τὰ φεσάκια των στραβεύουν·
Κι' ὄγιος τὸ χορὸ χαλάσει
Τὸ φεσάκι του θὰ χάσει,
Νὰ τὸ πάρῃ τὸ ποτάμι
Νὰ τὸ πάῃ τῆ δύσι, δύσι,
Μὲς τῆ μαρμαρένια θρύσι·
Κεῖ ποῦ πλένουν ἢ κοπέλλαις
Τῶν παιδιῶν τῆς φουστανέλλαις.

Κίνησαν τὰ κλεφτόπουλα
Τὰ Κολοκοτρωνόπουλα,
Και πᾶν τὸν πέρα μαχαλά
Ποῦ ἔν' τὰ κοράσια τὰ πολλά.
Μὰ κεῖ τὰ πιάνει μιὰ βροχή
Και μιὰ κακὴ ταραμονή.
Και βράχτησαν τὰ τσιάμικα,
Φτοῦν τὰ πλατιὰ πουκάμισα.
Μάζο, Μαρούκο μ' χάχαλα
Νὰ στεγνοθοῦν τὰ τσιάμικα.
Κούνα, Μαρούκο μ' τὰ φλωριά
Κ' ὁ Θεοδωρῆς τὰ τσιάμικα.

Στὸ κλῆμα καὶ στὴν κερασιά,
(Γιωργούλα μου κι' Αναστασιά,)
Καινούρι' ἀγάπην ἔπιασα
Κι' ἀκόμα δὲν τὴν φίλησα.
Και τόμαθε καὶ ἡ γειτονιά
Και μ' ἔβγανε μπερμπατουριά. —
Μὲ φίλησες μορὲ γιτι
Ποῦ νὰ σέ ἰδῶ στὴ φυλακή.
Μὲ φίλησες καὶ σήμερα
Ποῦ νὰ σέ ἰδῶ στὰ σίδερα.

Γιάννιο μου! γιὰ δὲ φαίνεσαι τοῦτο τὸ καλοκαίρι
Νὰ περβατῆς ἀρματαῶλῳ μὲ τὸ Βασίλ' ἀντάμα
Σὰ δυ' ἀδερφούλια γκαρδιακά, σὰν πολυαγαπημένα.
Χαρὰ κι' ἀν ταῦρη χαίρονται, λύπη καὶ τὴν περυνᾶνε.

Κι ἂν ταύρη κίνας πόλεμος τὰ δύο τους πολεμᾶνε.
Μὰ τοὺς ἐμπῆε ὁ πειρασμὸς γιὰ νὰ τοὺς ξεχωρήσῃ.
Ἰ ἀγάπησ' ὁ μικρότερος τοῦ μέγα τὴ γυναῖκα,
Μὰ ντρέπεται νὰ τῆς τὸ πῆ νὰ τῆς τὸ κουβεντιάσῃ.
Μὰ μιὰ λαμπρῆ, μιὰ κυριακὴ καὶ μιὰ καλὴν ἡμέρα,
Μαυγῆκ' ἡ κόρ' ὅκ τὸ λουτρό κι ὁ νιὸς ἀπ' τὸ μπαρπυμέρι,
Συναπαντήθησαν τὰ δύο, στέκεται τῆς τὸ λέει.
Ἐγὼ, νυφοῦλα μ', σ' ἀγαπῶ γυναῖκα νὰ σὲ πάρω. —
Ἐσὺ μὲ θέλεις μιὰ φορὰ κ' ἐγὼ σὲ θέλω δέκα. —
Σκότωτ' τὸν ἀδερφοῦλι σου γυναῖκα νὰ μὲ πάρῃς. —
Βρὲ πῶς νὰ τῷ βρωμ' ἀφορμὴ νὰ πᾶ νὰ τὸν σκοτώσω. —
Ἐσεῖς χωράφια ἔχετε, ἀμπέλια νὰ μοιρᾶστε.
Ρίξτον ἀπ' ἄκρη χωραφιοῦ κι ἀποκλαδοῦρ' ἀμπέλι.
Τὸ μαῦρη του καβάληκε στὸν ἀδερφό του πάει.
Γιὰ σου, χαρὰ σου, ἀδερφέ. — Καλῶς τὸν ἀδερφὸ μου. —
Ἐμεῖς χωράφια ἔχομε, ἀμπέλια νὰ μοιρᾶσομε'. —
Σὸπ' ἀδερφέ μου, μὴν τὸ λῆς καὶ μὴν τὸ κουβεντιάσῃς.
Γυναῖκα λόγια μὴν ἀκοῦς, γυναῖκα εἰς' αὐτό σου.
Γυναῖκαις πέρνεις ὅσαις θές κι ἄλλ' ἀδερφὸ δὲν κάνεις.
Τὸ μαῦρη του καβάληκε στὸ σπήτι πέρνει πάει.
Γιὰ σου, χαρὰ σου, νύφη μου. — Καλῶς
Χρυσὸ μαχαίρι ἔβγανε, τῆς κόβει τὸ κεφάλι.

Ὅλον τὸ μάϊ δὲν ἔβρεξε, χορτάρι δὲν ἐγίνει.
Γίνει τ' ἀγριοχόρταρο καὶ πῆγ' ἕνα ζουνάρι.
Τὸ τρὼν τὰ λάφια καὶ ψοφᾶν, τ' ἀρκοῦδια κ' ἡμερόνε.
Τὸ τρὼν τὰ λάγια πρόβατα καὶ λησμονᾶν τ' ἀρνιά τους.
Τὸ μάθατε σεῖς ἢ ἔμορφαις καὶ σεῖς ἢ μαυρομιμάταις.
Τὸ μάϊ κρασί μὴν πίνετε, ἔξω μὴν κοιμηθῆτε,
Τ' ἐμάθανε τρία παιδιὰ καὶ περπατᾶν τὴ νύχτα.

Σούρνε ψωμί για τὰ σκυλιά, κριάς για τὰ λοντάρια
Σούρνε τὸ μαγιοχόρταρο μέσα στὴ ταμπακέρα.

Ἀπόψε κρύον ἔκαμε, κρύο καὶ τρεμουντάνα
Τὰ περιγιάλια πήξανε καὶ οἱ κάμποι μαραχιάσαν.
Καὶ σεῖς περιβολάκια μου μὲ τὸ πολὺ τὸ ἄνθη,
Μὴν ἴδατε τὸν ἀρνηστή, τὸν ψεύστη τῆς ἀγάπης;
Ὅταν ἐρίλιε κ' ἔλεγε γλυκεῖα ποῦ ἔν' ἡ ἀγάπη.
Καὶ τώρα μ' ἀπαράτητε σὰν καλαμιὰ στὸν κάμπο
Θερίζουν, πέρνουν τὸν καρπὸ καὶ ἡ καλαμ' ἀνεμίσκει.
Βαίνουν φωτιά στὴν καλαμιὰ γιὰ νὰ μαυρίσ' ὁ κάμπος.
Μαύρ' εἶν' κ' ἐμέν' ἡ καρδούλα μου, μαύρη καὶ βαχλιασμένη.
Βουλιέμαι τοῦ καταραθῶ ἡ καρδιά μου δὲ μ' ἀρίνει...
Ἀπὸ ψηλὰ νὰ γκρεμισθῆ καὶ χαμπηλὰ νὰ πέσῃ
Σὰν τὸ γυαλί νὰ ραῖσθῆ, σὰν τὸ κηρί νὰ σβέσῃ.

Τὸ βλέπεις κείνο τὸ βουνὸ τὸ πέρα καὶ τὸ δῶθε.
Ἄνάμεσα στὰ δύο βουνὰ δυ' ἀδέρφια ἔναι θαμμένα.
Κὶ ἀνάμεσα στὰ μνήματα κλῆμα ἔναι φυτρωμένο.
Κάνει σταφίδα ραζακὴ καὶ τὸ κρασί μουσχάτο.
Κὶ ὄγιος τὸ κόψει κόβεται, κὶ ὄγιος τὸ φάει πεθαίνει,
Κὶ ὄγιος τὸ πάει στὸ σπήτι του ποτὲ παιδί δὲν κάνει.
Νᾶχε τὸ πάει καὶ ἡ μάνα μου νὰ μεῖχε κάνει μένα.
Σὰ μ' ἔκαμε τί μ' ἤθελε, σὰ μ' ἔχει τί μὲ θέλει.
Ἐγὼ τῆς νύχταις προβατῶ, τὴ νύχτα μὲ σκοτάδι.
Ξένοι μοῦ πλένουν τὰ σκουτιὰ, ξένοι μοῦ τὰ μπαλόνε
Τὰ πλένουν μιὰ, τὰ πλένουν δυὸ στῆς τρεῖς μοῦ τὰ πετάνε.
Πάρε, ξένε μ', τὰ ροῦχα σου, πάρε καὶ τὰ σκουτιὰ σου,
Τὶ δῶ νερὸ δὲ βρίσκεται, σαποῦνι δὲν πουλιέται.

Βαίνω τὰ δάκρυα μου νερό, τὸ φτύσμα μου σαποῦνι,
Καὶ τὴν ἀγνούλα τῆς καρδιάς ἤλιο νὰ τὰ ψαχνίση.

Ὅταν σὲ καλοθυμηθῶ κι' ὅταν σὲ βάλ' ὁ νοῦς μου,
Σὰ θάλασσα βουρκόνομαι, σὰν κῦμα δέρν' ὁ νοῦς μου.

Μάτια καὶ φρύδια ἔβλεπα καὶ πίστευα καυμένος·
Μὰ τὴν καρδιά δὲν ἤξερα κ' ἔβγῃκα γελασμένος.

Μάτια ποῦ δὲ φαίνονται, χεῖλη ποῦ δὲν ξηγᾶται,
Κορμί ποῦ δὲ συχοπερνᾷ γλήγωρα λησμονᾶται.

Βραδιάζει, ξημερώνει, χαράζει καρτερῶ,
Γιὰ νάρθη τὸ πουλί μου νὰ παρηγορηθῶ.

Οὐρανὲ καὶ ποιητὴ μου !

Πῶς κοιμᾶμαι μοναχὴ μου !

Ὅταν λείπη τὸ πουλί μου εἶναι ὅλα σκοτεινά·
Κι' ὅταν ἀρχινήση νάρθη πρασινίζουν τὰ βουνά.

Σὰν τὸ λιβάδι νὰ καῶ, σὰν τὸ κερὶ νὰ λύσω,
Σὰν τὸ νερὸ νὰ σκροπισθῶ κι' ἀνὶ σὲ λησμονήσω.

Μὴ θαρρῆς κ' ἡ ἔμορφιά σου στέκει πάντα μιᾶς λογῆς·
Θενὰ μαρानθῆ νὰ πέση σὰν τὰ λούλουδα τῆς γῆς.

Καὶ τὰ τραγούδια λόγια εἶναι, καρδιαῖς παρηγοροῦνε,
Σὰν ταῖς ψυχαῖς ποῦ καρτεροῦν παράδεισο νὰ ἰδοῦνε.

Τρώγω μὲ τρώγει τὸ φαί, πίνω μὲ πίνῃ ἢ πίκρα,
Γιατ' ἔχω μὲσα στὴν καρδιά φαρμακερὴ σαίτα.

Ἄς τραγουδήσω κι ἄς χαρῶ τὰ δροσερά μου νιάτα,
Γιατί θά μ' τὰ πλακώσουνε μὲ μιὰ μεγάλη πλάκα.

Οὐρανὲ μου μὲ τ' ἀστέρια !

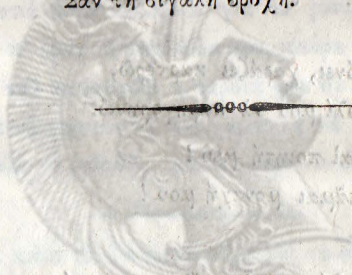
Ποῦναι τὰ δικὰ μας ταίρια ;

Ποιὸς ἀσκήης σὰν κ' ἐμένα

Στὸ παζάρι περπατεῖ,

Τρέχουε τὰ δυὸ μου μάτια

Σὰν τὴ σιγαλὴ βροχή.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΓΝΩΜΙΚΑ.

Ξένε μ', σά θέλεις πανδριά,
Ἐλα κοντά μ' ἔμένα
Νά σοῦ πῶ ποιὰ ἔναι γιά σένα.

Κοντή γυναῖκα μήν παρῆς,
Κουβάρι τειλιγμένο
Καί κακοτυχιασμένο.

Ξένε μ', σά θέλεις πανδριά,
Ἐλα κοντά μ' ἔμένα
Νά σοῦ πῶ ποιὰ ἔναι γιά σένα.

Ψηλή γυναῖκα μήν παρῆς,
Καρδιά ξεκλονισμένη,
Πάντα κακοκαρδισμένη.

Ξένε μ', σά θέλεις πανδριά,
Ἐλα κοντά μ' ἔμένα
Νά σοῦ πῶ ποιὰ ἔναι γιά σένα.

Μαύρη γυναῖκα μήν παρῆς,
Βάρκα κατρανωμένη,
Πάντα δυστυχισμένη.

Ξένε μ', σά θέλεις πανδριά,
Ἐλα κοντά μ' ἔμένα
Νά σοῦ πῶ ποιὰ ἔναι γιά σένα.

Ῥοῦσα γυναῖκα μήν παρῆς,
Σακούλ' ἀλευρωμένο
Καί κακοτινιασμένο.

ΝΑΥΤΙΚΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ξένη μ', σὰ θέλεις πανδριά
Ἐλα κοντὰ μ' ἔμένα
Νὰ σοῦ πῶ ποιά ἴναι γιὰ σένα.
Δίκια γυναῖκα ἔπαρε,
Νᾶχη καὶ μαῦρα μάτια·
Ὅσο κι ὅσο κι ἂν ξεπέστη,
Πάντα μαῦρα μάτια θᾶχη.

Τὸ μῆλο ποῦναι στὴ μηλιά τὸ καλογινομένο,
Ἢ πέφτει, ἢ μαραίνεται, ἢ τὸ πουλὶ τὸ τρώει.
Ἔτο' εἶναι καὶ τ' ἀνύπαντρο συντ' ἄρχετ' ὁ καιρὸς τοῦ.

Ὁ ἔρωτας εἶναι πουλὶ καὶ στὰ μαυιὰ ντυμένος,
Καὶ στῶν ἀνθρώπων τῆς καρδιαῖς εἶναι περιπλεγμένος.

Ὅποιος εἰ' ἀγάπη μπερδεπθῆ μὴν παινευθῆς ἡ γινῶσι,
Τι μὰ τὸ θεῖο τρελλαίνεται κι ἄς ἔχη κι ἄλλη τόση.

Τὸ ἔχε γειὰ καῦμός εἶναι, καὶ στὸ καλὸ μιὰ ζάλη,
Καὶ τὸ καλῶς ὀρίσατε εἶναι χαρὰ μεγάλη.

Πόσοι ἐχθροὶ φαινόντουνε ἐμπιστεμένοι φίλοι,
Κ' ἔχουν φαρμάκι στὴν καρδιά καὶ ζάχαρι στὰ χεῖλη.

Ὁ κόσμος μὲ τὰ θάσανα εἶν' ἀνακατωμένος.
Κανεὶς δὲν ἐγεννήθηκε νᾶν' εὐχαριστημένος.

Ὁ κόσμος εἶν' ἓνα δενδρί, κ' ἐμεῖς τ' ὀπωρικὸ τοῦ·
Ὁ χάρος εἶναι τρυγητὴς καὶ πέρνει τὸν καρπὸ τοῦ.

Ἡ τιμὴ τιμὴ δὲν ἔχει·
Καὶ χαράστον ποῦ τὴν ἔχει.

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ.

Ἐχθές προχθές ἐπέρασα πτοῦ χάρου τὰ σωκάκια·
Μὰ εἶδαν τὰ ματάκια μου κ' ἀκούσανε ταῦτιά μου·
Ὁ χάρος ἔτρωγε ψωμί σ' ἓνα χρυσὸ τραπέζι·
Χίλοι, μίλοι τὸν κέρναγαν και χίλοι σταυρωμένοι·
Κέρνα κ' ἡ ἀδερφοῦλα μου μὲ τ' ἀσημένιο τάση·
Μὰ τρέχαν τὰ ματάκια της σὰν κλῆμα κλαδεμένο·
Μὰ τρέμε κ' ἡ καρδοῦλα της σὰ μῆλο μαραμένο·
Κι' ὁ χάρος τὴν ἐτήραζε κι' ὁ χάρος τὴν τηράει·
Μὲρ τῆχεις, Τάσιο μου, ποῦ κλαῖς και θαυριναστενάζεις;
Χάρε μου, ποῦ μ' ἐρώτησες νὰ σοῦ τ' ὁμολογήσω·
Ἐχω σειριά και καρτερεῖ, τὸ σὸί μου μὲ θέλει·
Μὲ θέλ' ἡ ἀδερφοῦλα μου και ὅλη ἡ σειριά μου·
Νὰ μοῦ χαρίσης τὴ ζωὴ πεντέξι χρόνι' ἀκόμα· —
Ἐδὼ δὲν εἶναι χάρισμα ζωὴ νὰ σοῦ χαρίσω·
Τοιγὰρ εἶσαι στὴ ξενιτιά νὰ πᾶς και νὰ γυρίσης·
Εἶσαι στὸν ἄδη, Τάσιο μου, ὁποῦ ν' οἱ πεθαμένοι·
Πές της νὰ μὴ σὲ καρτερεῖ, νὰ μὴ σὲ παντουχαίνῃ·
Ὅταν νὰ στύψ' ἡ θάλασσα νὰ γίνῃ περιβόλι, —
Ὅταν ν' ἀσπρίσ' ὁ κόρκακας νὰ γίνῃ περιστέρι, —
Τότε νὰ σὲ παντέχουνε και νὰ σὲ καρτεροῦνε·
Ζάχαρι πάλι ζάχαρι, ρύζι και πάλι ρύζι·
Τ' εἶν' τὸ κακὸ ποῦ γίνεται, τ' ἀνδρόγυνο π' χωρίζει·
Γιὰ ιδέστε τ' νέου τὸ κορμί και φθιάστε και τὸ μνήμα·
Νᾶναι τὸ μνήμα κάρυνο, νᾶναι μορφοθαμμένο,

Και στή δεξιά του τῆ μεριά ν' ἀφήστε παλεθύρι
 Νὰ μπαίν' ὁ ἥλιος τὸ πρωὶ καὶ τὸ δροσιὸ τὸ βράδυ,
 Νὰ μπαينوβαίνουν τὰ πουλιά νὰ φέρουν τὰ χαμπέρια·
 Μὰ πῶς περνᾶν οἱ ζωντανοί, πῶς εἶν' οἱ πεθαμένοι.
 Παρακαλῶ τῆ μαύρη γῆς, τῆ βραχλιασμένη πέτρα,
 Αὐτὸν τὸ νιὸ τοῦ σοῦστειλα, αὐτὸ τὸ παλληκᾶρι
 Μὴν τὸ λαιρώσης περισσά, νὰ μὴ μοῦ τὸ βραχλιάσης·
 Τραντάφυλλο νὰ τὸν κρατῆς, μῆλο νὰ τὸ μυρίζης.—
 Δὲν εἶμαι μάννα νὰ λυπῶ, πατέρας νὰ τὸν θέλω,
 Δὲν εἶμ' ἡ ἀδερφοῦλα του νὰ τὸν παραπονιέμαι·
 Μένα μὲ λένε μαύρη γῆς καὶ βραχλιασμένη πέτρα,
 Ποῦ τρῶ τὰ τρυφερὰ κορμιά, τὰ δροτερά των νιάτα.

Σημ. Τὸ 1846 διαβαίνοντες ἀπὸ τὸ Ἁγιονόριον τῶν Κλεω-
 νῶν ἐγράψαμεν τὰ προτεταγμένα μοιρολόγια, τὰ ὁποῖα μᾶς
 εἶπε μία ποιμενίς, ἥτις ὠνομάζετο Σοφία, Μεζύνου.

Τὰ μοιρολόγια, ἡ ἀφέλεια τῆς Σοφίας καὶ ἡ γλυκύτης τῶν
 μαύρων ὀμμάτων αὐτῆς, ἐκίνησαν τὴν περιέργειάν μας νὰ ἐρω-
 τήσωμεν πολλοὺς περὶ αὐτῆς καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν, καὶ περὶ τῶν
 μοιρολογίων, ἂν ἦναι ἰδικὰ τῆς, ἢ ἀπὸ ἄλλον τὰ ἤκουσε. Τὴν
 στιγμὴν ἐκείνην σεμνὸν περιεχύθη ἐρύθημα εἰς τὰς ῥοδοχρόους
 καὶ δροσερὰς αὐτῆς παρειάς, καὶ ἐφαίνετο ἀρνούμενη μετὰ
 πολλῆς χάριτος. Ἄλλ' ἔπειτα, ἀφοῦ καὶ πάλιν ἐρωτήσαμεν,
 εἶπε σιγαλῆ τῆ φωνῆ. Ὅταν ποτὲ ἔχω πόνον εἰς τὴν καρ-
 διαν, καὶ πηγαίνω τὰ πρόβατα πέραν τῶν λειβαθίων ὅπου
 πλείότερον τὸ χορτάρι καὶ ὁ τόπος καλλίτερος, καὶ εἶμαι
 μόγη καὶ ἐνθυμοῦμαι τὴν ἀποθανοῦσαν ἀδελφὴν μου Τάσιον
 καὶ τὸν ἐξάδελφόν μου, αὐτὰ καὶ ἄλλα μουρμουρίζω. Ἐκ
 τούτων ἠμπορεῖ νὰ εἴπη τις, ὅτι εἶναι ἰδικὰ τῆς.

Μὰ τρέχαν τὰ ματάκια τῆς σὰν κλῆμα κλαδεμένο.

Ἐραῖος ὁ στίχος, διότι τὰ ὄμματα δὲν τρέχουσιν εἰμὴ δά-
 κρυα, τὰ ὁποῖα δὲν φαίνονται, καὶ διότι ὡσὰν τὸ κλῆμα ὅταν
 κλαδεύεται βέουσι.

Μὰ τρέμε κ' ἡ καρδούλα της σὰ μῆλο μαραμένο.

Καὶ ἡ παραβολὴ αὕτη ὠραία, διότι ἡ καρδιά μόνον μὲ τὸ μῆλον δύναται νὰ παραβληθῇ. Τὸ τρέμε ἴσως ἡ ποιήτρια ἐννοεῖ τὸ μῆλον ὅταν ᾔηται εἰς τὴν μηλαίαν, καὶ ᾔηται μαραμένο, καὶ τρέμει ὑπὸ τῶν ἀνέμων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ε λεγειν νησ βαρυτονην εν οσην
ε γαρ νησ βαρυτονη εν οσην

ΑΣΤΕΙΑ.

Πέρασ' από 'να γιοφύρι
Μὰ εἶδα μιὰ στοῦ παλεθύρι·
Κένταγε τὸ κέντισμά της,
Μὲ τὴ μάννα της κοντά της.
Καὶ ἡ μάννα τὴν μαλόνει
Καὶ τὴ δαυλομουντσουρόνει.—
Καλὲ μάννα, παντρεψέ με,
Σπητονοικοκύρεψέ με.
Γέρων ἄνδρα μὴ μοῦ δώσης,
Τῦστερα θὰ μετανώσης,
Γιατ' ὁ γέρος τὰ ξετάζει,
Κάθεται τὰ λογαριάζει·
Ποῦ 'ν' τ' ἀλεύρι, ποῦ 'ν' τ' ἀλάτι,
Ποῦ 'ν' ἡ κότα ἢ λαθουράτη·
Ποῦ ταῦγά τῆς ἐβδομάδας
Καὶ τὰ ψίγαλα τῆς ταύλας.

Τὶ νὰ γένω ἢ κακομοῖρα
Μὲ τὸν κερατὰ ποῦ πῆρα·
Ποῦ 'ν' κοντὸς καὶ κασιδιάρης,
Καὶ λωβὸς καὶ λεβιδιάρης·
Τὸ τσαρούχι του στοῦ φράχτη·
Τὸ περπόδι του στὴ στάχτη·
Ὅσο νὰ ποδέση τὸνα
Πῆρε τὸ μεγάλο γιόμα·
Ὅσο νὰ ποδέση τ' ἄλλο
Πῆρε τ' ἄστρο τὸ μεγάλο.
Τὸνα βόιδ' εἶναι ζεμένο,
Τ' ἄλλο στοῦ παχνι δεμένο.
Τὸ γαϊδούρι μὲ τὸ σπόρο
Πῆρε τὸ μεγάλο δρόμο.

Κάτω στ' ἀγιοργιού τὴν τούρλα
Ἕνας παπαῶς λειτούργα·

Μὰ στογήσθη τὰ γερά του
Καὶ τὰ δισκοπότηρά του·
Στέλνει μένα τὸν καῦμένο,
Φίλο κ' ἀναμπιστεμένο
Γιὰ νὰ πᾶ νὰ τοῦ πᾶ φέρῳ.
Πᾶω βρισκ' ἄρνι ψημένο
Καὶ κριάρι σουγλισμένο·
Κάθουμαι καὶ τρῶ καὶ πίνω.
Μὲ κερνᾶνε μιὰ φορὰ,
Καὶ φιλιῶ τὴν παπαδιά.
Νάτος κι' ὁ παπᾶς καὶ μπαίνει·
Τὴν τρανὴ ματσούκα πέρνει·
Μὰ μοῦ ῥίνει μπρὸς καὶ πίσω,
Δὲν μπορῶ νὰ τῆς μετρήσω.
Λὲν τὸ πέρνω στὴν ψυχὴ μου
Πόσαις τρώει τὸ πετσὶ μου.

Βρὲ μπάριπα Χρυσαντάκη,
Δὲν τόκαμες καλὰ
Ποῦ πιάσες τὸ κοράσι
Μέσα στὴν ἐκκλησιά.
Μήτ' ἄγιους ἐφοβήθης,
Μήτε κονίσματα,
Μὸν πιάσες τὸ κοράσι.
Μὲ τὰ ποδήματα. —
Δεκοχτ' ἀρβανιτοπούλαις,
Δώδεκα βασιλοπούλαις,
Τὸ φιλι δίναν καὶ πέρναν
Καὶ τὸ δυάσμο διαμερίζαν.
Πέρασα κ' ἐγὼ διαβάτης,
Μοῦδосαν κ' ἐμέν' μεράδι,
Μοῦδосαν κ' ἐμέν' μεράδι
Τὴν κοντούλα, τὴ γιομάτη.

Χόρεψε, μαῦρη γρηά,
Στοῦ παιδιοῦ μας τὴ χαρά. —
Δὲ μὲ βλέπεις, μαῦρε γέρο,
Πῶς πηδῶ καὶ πῶς χορεύω.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ.

Βαγένι δωδεκάσφηνο,
Πᾶσα σφήνα κι' ὄνομα.

- Ἄψυχο ψυχὴ δὲν ἔχει καὶ στὸν οὐρανὸ παγαίνει.
- Ἐνα ταψάκι βούτυρο ὅλον τὸν κόσμ' ἀλοιθεῖ.
- Τὸ φίδι τρώει τὴ θάλασσα κ' ἡ θάλασσα τὸ φίδι.
- Δυὸ βουβάλια δέρνονται ναυγάνουν ἄσπρο χούμας.
- Ὁ θεὸς μ' ὁ κοντοκούβαρος μὲ τὰ πολλὰ ζουνάρια.

Μιὰ καλὴ νοικοκυρίτσα
Χῶρος ἀλεύρι φθιάν' πιτίτσα.

- Μιὰ κλησίτσα θολωτὴ
Ἐνας στύλος τὴν κρατεῖ.
- Τ' ἄρμυρὸ, τ' ἀνάλατο
Στὸ δενδροῦλι κρέμεται.
- Κούφιος ἔλατος·
Ψηλὴ φωνή.
- Μιὰ βαρκούλα φορτωμένη
Στὴ σπηλίτσα πάει καὶ μπαίνει.
- Καρακάξα μακρονούρα,
Γλήγωρη μαγερευτούρα.
- Πέντε δέκα κουβαλᾶνε,
Δεκοχτὼ σφυρολογᾶνε,
Καὶ ἡ κυρὰ μαριὰ σαράνει.
- Ἄνω κάρι, κάτω κάρι,
Ζέρβενο, ζερβενοκάρι.
- Νουρέντα
Χορέντα
Ρογέντα,
Μὰ κεφαλέντα
Δὲ χορέντα.

Εἶπαμε πολλὰ καὶ σόνει·
"Ἄς λαλήσῃ κι' ἄλλ' ἀηδῶνι.

180. 1. 80. 1800

AKADHIMIA

ΑΟΗΝΑΝ

Τιμᾶται δραχ. . . 1 50.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000050657